

איש לדבר

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פגדולי ישראל,
על מדות טובות
שפביאות
לאהבת הזולת,
הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש כו אייר תשס"ח שבת - ירושלים 7:03 תל-אביב 7:19 חיפה 7:12 מוצ"ש - ירושלים 8:21 תל-אביב 8:24 חיפה 8:25

פרשת במדבר

ללמד תורה לתלמידים

מצוה ללמד תורה לתלמידים, גם אם אינם בניו ובני בניו !

נלמד מהפסוק: "ואלה תולדות אהרן ומשה" (פרק ג"א)

וכתב רש"י (עפ"י גמ' סנהדרין י"ט): ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה... שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. עכ"ל. ומוסיף השל"ה הק': ולא תאמרו "כאילו" ילדו, ולא ילדו ממש. כי אדרבה הוא ילדו בעצמו, כי אביו ואמו נתנו לו הגוף, והרב משפיע בו נשמה... על כן אשרי מי שעושה כן ולומד ומלמד בן חברו תורה, ובחינם, אז שכרו כפול מן השמים. עכ"ד.

ידועים דברי חז"ל (נדרים נה.): "מאי דכתיב 'וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות' - כיון שעושה אדם עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל, תורה ניתנה לו במתנה, שנאמר וממדבר מתנה. וכיון שניתנה לו במתנה, נחלו אל, שנאמר וממתנה נחליאל, וכיון שנחלו אל, עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות.

מהי כוונת חז"ל באומרם "כיון שעושה אדם עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל", לשם מה מפקיר אדם את עצמו?! מפרשים בעלי התוספות: שאדם מפקיר עצמו כדי ללמד תורה לכל, ועל כך, תורה ניתנה לו במתנה!

מוסיף החתם סופר לבאר (בחיידושו שם) כי במה שמפקיר עצמו כמדבר למען התלמידים שהוא מלמדם תורה, על ידי כן זוכה להביץ ולהשיג יותר מאשר שכלו יכול להשיג, שכן הקב"ה נותן לו מתנה ומגלץ לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר. ואומרים חז"ל שלא זו בלבד שתורה ניתנת לו במתנה, שאז עלול לאבדה בעתיד, כמתנה על מנת להחזיר, אלא "נחלו אל" כלומר: שנותנים לו אותה כירושה שאין לה הפסק.

לעומת זאת מצינו בגמרא (כתובות קיא:) שהפוחת מללמד תורה לתלמידים מפחית מרווחיו אף בעניני העולם הזה, כפי שמספרים חז"ל: רב חייא בר אדא היה מלמד תורה את בני ריש לקיש. פעם אחת התבטל ממלאכתו זו שלשה ימים ולא לימד, כאשר חזר ללמד, שאלו ריש לקיש: מדוע לא באת ללמד? השיב לו רב חייא בר אדא: הייתי צריך לבצור את ענבי הכרם שאבא השאיר לי. ביום הראשון בצרתי שלוש מאות אשכולות ענבים ומכל אשכול יצאה סאה של יין. ביום השני בצרתי עוד שלוש מאות, ומכל שני אשכולות יצאה סאה. ביום השלישי בצרתי עוד שלוש מאות ומכל שלוש יצאה סאה. ולאחר כל זאת נשאר בכרם יותר מכדי צרכי ולכן הפקרתי יותר מחציה... אמר לו ריש לקיש: אלמלא התבטלת ממלאכתך כמלמד דרדקי היה הכרם מוציא יותר יין [בכמות ובאיכות].

השקעה ופירותיה...

פעם שהה בארה"ב, לתקופה מסויימת, הגאון רבי יחיאל מרדכי גורדון זצ"ל (ראש ישיבת לומז'ה). יום אחד מצאווה כשהוא יושב עם נער כבן שלוש עשרה ועוזר לו לקרוא שתיים ושלוש מלים ברש"י. קולו של ראש הישיבה נשמע מדבר אל הנער בנחת ובסבלנות: "נו יקר, האם עכשיו אתה מבין את המלה, אמור נא עוד הפעם ועוד הפעם..."

מחזה זה חזר על עצמו ונשנה כל ערב פעמים רבות. רבי יחיאל מרדכי מסביר לנער בסבלנות רבה את המילים שנתקשה בהן. פני הרב קרנו מנחת כאשר הצליח הנער לחזור לפניו שלוש מלים ברש"י כראוי.

התברר, כי הנער הזה, מלבד קריאה בסידור, לא למד כלום! יותר מטקס "בר מצוה" לא ראו הוריו צורך לחנכו. ברם לאחר הבר מצוה נתעורר בלב הנער חשק עז ללמוד תורה. כאשר חזר בערב מבית הספר, היה רץ לבית המדרש שבשכונתו, נוטל חומש ומבקש מכל אדם שמצא, לבאר לו כמה מלים מהחומש, לאחר מכן היה חוזר ומשנן לעצמו. כך למד לאט לאט הרבה פרשיות. בדרך זו אף התחיל ללמוד פירוש רש"י.

ואז, למזלו, פגש הנער את הרב גורדון בבית המדרש וביקש ממנו עזרה בלימודו. הרב כמובן לא הכירו, אך התרגש מגודל רצונו ללמוד תורה, ולבו הרחום נתמלא באהבה וחמלה לנער התמים היגע באמת להבין תורה.

בסבלנות רבה הואיל רבי יחיאל מרדכי ללמוד עם הנער מידי ערב. במחיצתו זכה הנער לעלות במעלות התורה עד שנעשה לתלמידו המובהק וזכה להתעטר ממנו בסמיכת חכמים...

נסין מלכות התורה

לעילוי נשמת איש חסיד אוהב ישראל פוקיר את התורה ורודף שלום

ר' יהושע העשיל בהרה"ח ח"ים יעקב למשפחת זופניק נלב"ע ר"ח ס"ן

י"א זכרו ומעשיו לדוגמא ולהתעוררות לכל בית ישראל

נתרם ע"י בנו ר' ברוך צבי זופניק שי"ח

לקרב רחוקים ולסייע בידם לזכות באושר הרוחני שבחי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "הקרב את מטה לוי" (פרק ג'ז)
ובמדרש רבה (פרק ג) הביאו חז"ל על פסוק זה את הפסוק "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה" ודרשוהו חז"ל על שבט לוי. וכתב בצוואת הבעל שם טוב שישינו צדיק שנמשל ל"ארז" שאף שהוא גדול בתורתו, אינו משפיע על הזולת, כארז שהוא גדול אך אינו נושא פירות. מאידך, יש צדיק שנמשל ל"תמר" שמשפיע על הרחוקים ומקרבם לאביהם שבשמים כתמר שמפריח פרי. על שבט לוי דרשו פסוק זה. שאף שהיו עוסקים בתורה כארז, היו פורחים כתמר להשפיע על הבריות ולקרבם לתורה.

בספרו בן יהודע (חגיגה ג.) מוכיח רבי יוסף חיים מבגדאד זצ"ל כי אף הרחוקים מלימוד התורה, מידעתה והבנתה, בכל זאת כאשר אוזניהם קולטות דברי תורה וקדושה, אף שלפי שעה אינם מבינים מאומה, השפעתן של הדברים רבה ביותר על רוחם ונשמתם וברבות הזמן ישאו פרי הלולים!

ההוכחה לכך, ממה שאמרו חז"ל בגמרא (שם): מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר בן חסמא שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין, אמר להם: מה חידוש היה בבית מדרש היום וכו' אמרו לו בפרשת הקהל. נאמר "הקהל את העם האנשים והנשים והטף" אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באים? כדי ליתן שכר למביאייהן! אמר להם: מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני?

ולכאורה תמוה: ממה נפשך, אם נשים מבינות הדרשה, נמצא שהן בכלל האנשים שבאין ללמוד, ואם אינן מבינות, אם כן, יש לשאול על הנשים עצמן למה באות? הרי שמיעה בלי הבנה אין כל תועלת בה?!

ומבאר ה"בן יהודע" שבשמיעת הנשים ישנה תועלת כמובא בזוהר הק' (פרשת שלח) שהנשים יושבות בגן עדן ויש להן השגה בעסק התורה וכו' מפני שבעולם הזה שומעות דברי תורה מהחכמים הדורשים בציבור, ואף שאינן מבינות נשמתן קולטת אותם דברי תורה. עיי"ש.

לפי"ז מתרץ הבן יהודע את פשר אמרתו של רבי יהושע שאמר "מרגלית טובה היתה בידכם". ומשמע שרבי יהושע הרגיש קשר אישי ומיוחד עם דרשה זו של חז"ל וצריך להבין: מה שייכות יש לו לרבי יהושע עם דרשה זו ומה חידוש יקר מצא בדרשה שמח בו?!

ואולם לאור האמור מובן היטב, שהרי שנו חז"ל במסכת אבות (פרק ב) על רבי יהושע: "אשרי יולדתו!" משום שמיום שנולד לא הוציאנו אמו מבית המדרש כדי שלא יכנסו באזניו אלא דברי תורה. ולכאורה: איזו תועלת תגיע לרבי יהושע מאותם דברי תורה, הרי כל עוד תינוק הוא אינו מרגיש בהם כלל, ובחינם טרחה אמו להכניס עריסתו לבית המדרש?!

אכן לפי הדרשה שדרש רבי אלעזר בן עזריה שנשים באות לשמוע כי יש להם תועלת אף שאינן מבינות, משום שנשמתן קולטת, נמצא, שגם רבי יהושע בן חנניה היתה לו תועלת במה שהיה בבית המדרש מלידתו לפי שנשמתו קלטה את הדברים ששמע.

הוא שאמר רבי יהושע: "מרגלית טובה היתה בידכם" שכן הרגיש שדרשה זו של רבי אלעזר נוגעת במישרין אליו, ולכן כה שמח בה כי ממנה למד שיפה עשתה אמו במה שהכניסתו לבית המדרש אחר לידתו, ולא טרחה לחינם, שכן תועלת רבה היתה לו במה שנכנסו דברי תורה באזניו.

המאור שבתורה מחזיר למוטב

מעשה בצעיר יהודי ממשפחה חילונית בצרנוביץ שכבר מלאו לו עשרים שנה ולא היה יודע אפילו פסוק אחד בחומש כקריאתו. הוא חי כפורק עול חיים של הוללות.

והנה ביום מן הימים, נהפך לבו של הצעיר לטובה ונסע לבאבוב וביקש להתקבל כתלמיד בישיבת "עץ חיים". כיון שראו מנהלי הישיבה שמדובר בצעיר בן עשרים ועם זאת אינו יודע אפילו צורת האותיות, נמנו וגמרו שאי אפשר לקבל אותו, שכן היאך אפשר להושיב בחור בן עשרים ב"חידור" על ספסל אחד עם דרדקים בני שלוש וארבע. על כן, נתנו לו כסף להוצאות הדרך חזרה לביתו.

ואולם הבחור, נפשו חשקה בתורה והתעקש להשאר... עמד המנהל הראשי ונכנס עמו אצל כ"ק האדמו"ר מבאבוב רבי בניציון הלברשטאם הי"ד (בעל קדושת ציון) כדי לשאול אותו כדת מה לעשות.

אמר הרבי: "חבל עליו, הרי הוא נשמה יקרה..." וביקש להשאירו ולקבלו כתלמיד בישיבה... תמה המנהל: "מה נעשה בו, איך ילמד בישיבה, הרי אינו יודע אפילו לקרוא פשוט בלי הבנה?!"

עמד הרבי על דעתו ושלח לבקש מתלמידי הישיבה הבוגרים, שכל אחד מהם יקדיש לבחור חצי שעה בכל יום, וכך ילמדו עמו במשמרות: יתחילו בא"ב וימשיכו בסידור, לאחר מכן ילמדו עמו חומש, משניות, וכן הלאה.

פקודת האדמו"ר שמרה רוחם של בני הישיבה, הם שקדו במסירות רבה ללמד את הבחור, להחכימו ולהכניסו בשערי התורה. ואכן לא ארכו הימים עד שנעשה בר אוריין מפואר, ממצוייני ישיבת באבוב, והמאור שבתורה החזירו למוטב ועשאו בר-דעת ובעל מדריגה בחסידות. אח"כ השיאו עם בתו של אחד מחסידי באבוב אף הוא חוזר בתשובה, והלה בנה בית של תורה לתפארת...

מרביצי תורה מעולם החסידות

מוציא יקר מזולל...

בנדודיו, אחרי המלחמה, בארצות אירופה, לאתר ילדים יתומים יהודים שהוחבאו מאימת המלחמה, מצא הרב מפוניבז - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל את אחד הילדים היהודים שהוחבאו בידי נזירים גויים, ילד בגיל אחת עשרה, שאמר לו בחציפות: "לא אצטרף אליך לעלות לארץ ישראל, כי נוצרי אנוכי ו"מכיר" ב'אותו האיש'..."

התחכם הרב מפוניבז' והעיר לילד: "אם לנוצרי אתה מתכוון, הרי דוקא ארץ ישראל היא המקום המתאים בשבילך, כי הלא שם נמצא קבורו..." סירב הילד לתת אמון בדבריו, ואמר שישאל את פי הכומר "שלו" אם הם נכונים. אולי משטה הוא בו. הכומר ענה לשאלת הילד בחיוב ואישר את העובדה כאמיתית.

נשברה התנגדותו של הנער, והסכים להתלוות אל הרב בנסיעתו לארץ ישראל... ברם בבואו ארצה לא הלך להשתטח על קבר הנוצרי ההוא, אלא נכנס - כמובן - ללמוד תורה ב"בתי אבות" של הרב מפוניבז'...

הרב מפוניבז'

רבים השיב מעוון

הגה"צ רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל יסד במקנס חברה מיוחדת בשם "שובו בנים" שמטרתה להשיב תועים לדרך התורה.

במסגרתה השיב רבים מעוון. ומעשה בצעיר חילוני מקזבלנקה שהגיע שמעו אל רבי רפאל ברוך, והבין שיש סיכוי לשכנעו כי יכנס לישיבה ויגדל לבן תורה.

מיהר ונסע אליו בטלטולים קשים, שנמשכו שעות ארוכות, ואכן חפץ ה' הצליח בידו. בחום אהבה ששפע מאשיותו הצית בנשמתו של הילד התועה את הניצוץ הטהור שעדיין לא דעך.

אורות ממזרח

לתמוך בלומדי תורה כדי שיוכלו לעסוק בתורה ללא טרדות!

נלמד מהפסוק: "מטה זבולן" (פרק ב"ז)

ולכאורה, מדוע לא נאמר "ומטה זבולן" (עם ו' החיבור) כדרך שנאמר בשאר שבטים? וכתב בעל הטורים ליישב: "לפי שזבולן היה מפרנס ליששכר, וראיתי בתנחומא הטעם שלא אמר "ומטה" זבולן כמו שכתב בכולן, ללמד שהיה זבולן עוסק בפרקמטיא ונותן לתוך פיו של יששכר, לפיכך לא רצה הכתוב לעשותו טפל לו, לומר ששכרו גדול כמותו. וכן הוא אומר "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר". וכתוב: "כי בצל החכמה בצל הכסף", לכן חשוב הכל כמטה אחד, וכאילו אמר יששכר מטה זבולן".

חז"ל קובעים בגמרא (כתובות קיא:): אמר רבי אלעזר: עמי הארצות [שאין בהם תורה] אינן חיים! [לא יקומו בתחיית המתים] שנאמר (ישעיה כ"ד) "מתים בל יחיו - רפאים בל יקומו" במרפה עצמו מדברי תורה הכתוב מדבר [לכן עמי הארצות שמרפים עצמם מדברי תורה לא יזכו לקום בתחיית המתים]. אך רבי יוחנן חולק ואומר שאי אפשר ללמוד כן מהפסוק הנזכר, משום שהפסוק מדבר על "מרפה [מפקיר] עצמו לעבודת כוכבים".

חזר רבי אלעזר ולומד מפסוק אחר: "הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל" - כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו וכל שאין משתמש באור תורה, אין אור תורה מחייהו! [נמצא שעמי הארצות שאינם לומדים תורה אין מה שיחיה אותם]

מענה נשאלת השאלה: מהי באמת תקנתן של עמי הארצות שיוכלו לקום בתחיית המתים? מצא לכך רבי אלעזר עצמו פיתרון, וכך אמר: "מצאתי להן תקנה מן התורה [שיזכו גם הם לקום בתחיית המתים]: נאמר: "ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום" וכי אפשר להתדבק בשכינה? והלא כתוב "כי ה' אלוקים איש אוכלה"?! אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים [סוחר בממונם ונותן להם הריווח כדי שיהיו פנויים לעסוק בתורה וכעין הסכם יששכר וזבולון] והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה [ועליו נאמר "חיים כולכם היום"].

נמצאנו למדים מדברי חז"ל, שישנה מדה טובה ותקנה חשובה לעמי הארצות לקום בתחיית המתים, אף שלא למדו תורה. ומה תקנתם? שיחזיקו ויתמכו בכספם בתלמידי חכמים שתורתם אומנותם, ועל ידי כן יחשבו כמתדבקים בשכינה וממילא יזכו לקום בתחיית המתים.

ומבאר החפץ חיים (בספרו חומת הדת פרק יט) שאף שיש בכל מצוה שמקיים האדם כח להחיות את האבר המיוחד לה, מכל מקום, בלי כח זכות לימוד התורה שיצורף לזה אין כח באדם להתנער מעפרו ולעמוד בתחיית המתים. ורק נפשו היתה מתעדת בגן עדן עבור המצוה שעשה. אבל כאשר הקב"ה בעצמו הוא המחיה את האדם, אזי מחפש עליו זכות אולי החזיק בממונו את לומדי התורה, כגון שהיה מהנה תלמידי חכמים מנכסיו, ועבור זכות זו נכלל גם הוא עם כל הקמים לתחיה, כפי שאומרים חז"ל.

מוסיף החפץ חיים, שמטעם זה סידרו לנו חכמינו בברכה השניה [ב"שמונה עשרה"], הנאמרת על גבורת גשמים, לומר את הנוסח: "מחיה מתים אתה רב להושיע" כלומר: אתה הקב"ה בעצמך מחיה מתים וגם רב להושיע [שמרמז על ענין הפרנסה] ועל כן "מכלכל חיים בחסד" [וכמו שאומרים אנו הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים] "מחיה מתים ברחמים רבים" והיינו שברחמי המרובים הוא מחפש עליהם זכות שיהיו ראויים לתחיה ומחיה אותם.

כבר הזכרנו בעבר מספר פעמים את דברי רבותינו שהמחזיק בלומדי תורה, אף שהוא עצמו לא למד מעולם, בכל זאת כיון שמשלתף בזכויות הלומד תורה בסכס יששכר וזבולן, זוכה גם הוא לידיעת התורה שלומד היששכר.

רעיון זה דרש החתם סופר (בחדושי עה"ת - דברים) בכתוב: "נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב..." וכך דרש: "נער הייתי" - אף שהייתי מנוער מלימוד התורה "וגם זקנתי" - בכל זאת זכיתי לידיעת התורה כזקן שקנה חכמה. ומדוע? משום ש"לא ראיתי צדיק נעזב" - אלא תמיד תמכתי בו בממוני...

"עץ חיים למחזיקים בה"...

כאשר פרצה המהפכה הבולשביקית ברוסיה, הגיעו ימים קשים לקהילות ישראל באירופה המזרחית, סבלו אז ביותר מוסדות התורה הגדולים והמפורסמים, שתלמידיהם ממש רעבו ללחם.

באחד הימים פגש החפץ חיים את הקומיסר האיזורי, שמו ארצ'יק, שהיה בן ישיבה לשעבר והכיר היטב את החפץ חיים.

החל החפץ חיים לשוחח עמו על דא ועל הא, ולפתע אמר לו: שמא רוצה אתה לשמוע דבר תורה? "רק זה חסר לי!" - השיב ארצ'יק בלעג. "הלא אני ותורה רחוקים כיום זה מזה כרחוק מזרח ממערב"... ואולם הח"ח לא הרפה ואמר: "אולי מאמר קצר תשמע בכל זאת?"... "מילא" - נאות ארצ'יק למען כבוד רבו לשעבר.

אחז החפץ חיים בדש מעילו של ארצ'יק ובהביטו ישר בעיניו אמר לו: בפרשת בריאת העולם אנו קוראים שהקב"ה נטע גן בעדן והצמיח את עץ החיים באמצע הגן. נשאלת השאלה: מדוע לא קבע הבורא עץ זה בצידי הגן?

התשובה לכך היא: כדי לאפשר גישה קלה ומהירה אל עץ החיים לכל אדם, לפי מדת יכולתו ואפשרויותיו. אחד מגיע אליו בלימוד התורה בשקידה, אחר מגיע למטרה על ידי יראת שמים שבו, ואדם טוב־לב כמוך מגיע אל עץ החיים על ידי מעשים טובים. והוסיף הח"ח כבדרך אגב: עליך לדעת שמאות תלמידי ישיבה בעירנו ממש גוועים ברעב בימים אלה. אתה תקנה את עולמך אם תמכור לבחורים יקרים אליה מעט מזון להחיות את נפשם.

נפרד החפץ חיים מארצ'יק שנראה נבוך ושקוע בהרהורים, למחרת בערב הגיע לפתח הישיבה עגלה עמוסה שקי קמח ומוצרי מזון אחרים - חינם אין כסף לתלמידי ישיבת החפץ חיים.

פרפראות לתורה

למען החזקת תורה

חיבה יתירה נודעה מכ"ק האדמו"ר מגור - רבי שמחה בונם זצ"ל (בעל הלב שמחה), להעניק מכספו ביד נדיבה למען החזקת תורה ולומדיה, רבים היו הפעולות הבלתי נלאות שפעל, כדי להתרים גם אחרים, למען קיום של הישיבות הקדושות, כוללי האברכים ושאר מוסדות התורה.

שוקד היה האדמו"ר לאלף בינה את נדיבי העם, כי בנותנם מממונם תרומות לצדקה, הרי הם בעצם נוטלים, ולא נותנים. הריווח כולו שלהם. וכך פירש את הפסוק (דברים טז) "איש כמתנת ידו כברכת ה' אלוקים אשר נתן לך": כפי ה"מתנת ידו" - כך היא ברכת ה' אלוקים אשר נתן לך!

באחת השנים, אחר שבמשך כל ימי חג הסוכות לא היה האדמו"ר בקו הבריאות, קרא בהושענא־רבא לאחד מאנשי סודו, ואמר לו: "ערב שמחת תורה היום, וצריכים לעשות משהו למען התורה!" ולא זו משם, עד שנערכה סידרה של שיחות טלפוניות עם עסקנים ועם גורמים ממשלתיים כדי להטיב את מעמדם הכלכלי של בני הישיבות ולומדי התורה.

לבם של ישראל

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

מה היו מניעיו המסתוריים של הרב גרוסמן?

* * *

עובדות נוספות מתארות את רגישותו המופלגת.

בימים שלפני המצאת הפניצילין, נחשבה מחלת השחפת לנוראה ואיומה. המחלה תוקפת את תפקוד הריאות באופן קשה, ומי שלקה במחלה היה מוכנס לבידוד על מנת שאחרים לא ידבקו ממנו. מלבד הסבל מעצם המחלה, היה החולה סובל שבעתיים מן העובדה שנגזרה עליו בדידות.

בימים ההם לקה הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל במחלה. מצבו הקשה נגע לליבם של חבריו. הייתכן שדווקא על רבי זלמן - שהתנהגותו עם הבריות הייתה באופן מפליא - נגזר שירחיקוהו מן הבריות?

למרות הסיכון שבדבר סבר רבי ישראל שאין זה מן הראוי להותיר את רבי זלמן להתייטר לבדו, והוא החליט לבקרו.

חיזור וחלוש, בגוף מצומק, שכב רבי זלמן על מיטת חוליו. רבי ישראל נכנס לחדרו, נטל לעצמו מקדם-ביטחון מהמיטה המסוכנת ושאל: רבי זלמן! איך אתם מרגישים?

החולה סובב את ראשו בכבודות וסימן לרבי ישראל להתקרב אליו...

רבי ישראל התגבר על פחדיו ותחושותיו, התקדם וניגש עד למיטתו. בליבו חשב שרבי זלמן כנראה רוצה למסור לו צוואה... והנה החולה מישיר פניו אליו ובקול חרישי - אך נחרץ - אומר: "רבי ישראל; רק בשמחה!!!"

* * *

בהזדמנות צעד רבי ישראל ב"שכונת התימנים" בירושלים. שכונת התימנים מורכבת ממספר סמטאות צרות שמשום מה נחשבות בעיני הבריות כחלק משכונות 'מאה שערים' או 'בית ישראל'. שמות הסמטאות הן כמובן מאליו 'קאפח', 'חבשוש', 'רצאבי' וכדומה.

צועד לו רבי ישראל בליל שבת, ובאחת הפינות מבחין במקרה ישן וזרוק. הוא נעצר ליד המקרה ומעורר את העוברים ושבים בדבר הסכנה הכרוכה בהשארת מקרה ברחוב.

מה יש? מישהו עלול להצטנן מהמקרר?

ילדים הרי אוהבים לשחק עם גרזאות. אחד מהם עלול להיתקע חלילה בתוך המקרר - והתוצאות מי ישרונה (כבר היו דברים מעולם!) רבי ישראל נעמד במקום ולא זז משם עד שהפכו את המקרר באופן שלא יהיה ניתן לפתוח את הדלת.

אנשים רבים חלפו בסמטה לפניו, כולם המשיכו לדרכם ברוגע. רק זקן אחד "נתקע" במקום ולא היה מסוגל להמשיך!

את שני הסיפורים הראשונים העברתי לאימות אצל בן בעל המעשה, רבי אליעזר שליט"א. בעובדה האחרונה נוכחתי בעצמי.

נשלח ע"י אלימלך הרשקוביץ

תעודת ה'יורה יורה' בה חשק כליכך שמעון (שם בדוי), התמהמה.

מזה תקופה ארוכה שהוא שוקד על לימודיו בשולחן ערוך חלק יורה דעה, במטרה לזכות בסמיכת חכמים. הוא עבר בהצלחה את השלב הראשון של 'כל ההתחלות קשות'. הוא צלח את תקופת הלימודים הממושכת בשקידה כדבעי; 'נ"ט בר נ"ט' 'נטל"פ' 'חנ"ן' ושאר ה'קודים' של יורה דעה היו נהירים לו כשבילי שכונת מגוריו. הוא אף עמד במבחן הסופי בהצלחה - אך האישור לכך מתמהמה.

ה"אשם" בסחבת הינו הגאון רבי ישראל גרוסמן, אחד הרבנים שבחן אותו.

אוי; אם הוא רק היה יודע מה הם מניעיו המסתוריים של הרב!

* * *

שמעון לא היה הנבחן היחיד, ראובן (שם בדוי) אף הוא נבחן על החומר. מלבד זאת שניהם נבחנו על יורה דעה, היה להם מכנה משותף נוסף: שניהם אחים! ראובן הינו האח הגדול ושמעון הקטן.

הרבה נחתרוח המתין להוריהם בדמות תעודות הסמכה לשני הבנים.

נחתרוח אותה עיכב - משום מה - הרב גרוסמן...

* * *

הכול התחיל כאשר הרב גרוסמן - חבר בצוות הבוחנים - הציע לאחר המבחן לעמיתו, לדחות את ההחלטה במספר חודשים!

מה היו מניעיו?

כל מי שניגש למבחן יודע שההצלחה עדיין אינה מונחת בכיסו, ויש סיכוי שהוא יכשל. גם כאשר מצליחים אין להצלחה גוון אחד; יש מי שמצליח יותר ויש מי שפחות. כאשר בחן הרב גרוסמן את שני האחים היה הפער ביניהם גדול מידי. האח הצעיר הצליח במבחן ואילו המבוגר נכשל. ברגישותו לא היה מסוגל הרב גרוסמן לאשר את הצלחתו של האח הקטן וכישלונו של האח הגדול. לפיכך הוא הציע לדחות את ההחלטה במספר חודשים.

בתקופה זו הוא בירר היכן לומד האח הגדול. ודאג לסדר לו חברותא מתאימה שבעזרתה ישלוט היטב בחומרים הקשים.

לא קשה לתאר את שמחתם של שני האחים, כאשר כעבור תקופה זכו שניהם יחדיו לקבל סמיכת חכמים.

* * *

בפרשת השבוע מכונים צאצאיו של אהרן הכהן בתואר "תולדות משה" (במדבר ג, א). רש"י מבאר שזה משום ש"כל המלמד את בן חברו תורה - כאילו ילדו" (סנהדרין דף י"ט ע"ב). בסיפור הנ"ל מומחש כיצד המלמד את בן חברו תורה חש ומרגיש שהתלמיד הינו ממש כבנו, ואיננו מסוגל להותיר מצב בו התלמיד יפגע בצורה כלשהיא.